

Smeerpunten

NUMMER 2 ZOMER 2001

INFORMATIE OVER MILIEUVRIENDELIJKE SMERING

EEN UITGAVE VAN HET PLATFORM MILIEUVRIENDELIJKERE SMEERMIDDELEN

'Groene' smeermiddelen in opmars

Wanneer smeermiddelen in ons milieu terecht komen, kunnen zij schade aanrichten aan de flora en fauna. Ook kan door smeermiddelen de bodem worden verontreinigd. Dankzij het gebruik van milieuvriendelijkere smeermiddelen (dat wil zeggen: niet giftige, biologisch afbreekbare smeermiddelen), wordt de schade aan het milieu echter zoveel mogelijk beperkt.

In 1975 werd door het ministerie van VROM daarom het 'Plan van Aanpak Milieuvriendelijkere Smeermiddelen' gepubliceerd. De overheid nam zich toen voor om, in samenwerking met fabrikanten en gebruikers, te bevorderen dat zolang er nog olie in het milieu verdwijnt, deze olie zo milieuvriendelijker zal zijn als mogelijk is met de bestaande technieken. De aandacht richtte zich vooral op het stimuleren van het gebruik van milieuvriendelijkere smeermiddelen in de bouwrijverheid en landbouw. Als eerste prioriteit werd ervoor gekozen het gebruik van milieuvriendelijkere hydraulische olie in grondverzetmachines en landbouwwerktuigen te bevorderen.

UITBREIDING VAMIL

Met ingang van 1996 werd de toepassing van de regeling Willekeurige Afschrijving Milieu-investeringen (VAMIL), inzake graafmachines en laadschoppen, uitgebreid. Behalve de eis dat deze machines geluïdsarm horen te zijn, diende voortaan ook het hydraulisch systeem door de fabrikant gevuld te worden met milieuvriendelijkere hydraulische olie, een en ander nadrukkelijk gekoppeld aan een door deze fabrikant afgegeven verklaring van garantie op de machine bij gebruik van deze olie. Dit instrument bleek dermate succesvol dat de regeling al snel ook op andere machines van toepassing werd. Uiteindelijk resulteerde dit in een algemeen voorschrift dat als een machine op de Milieulijst van de VAMIL staat, en een hydraulisch systeem van meer dan 6 liter heeft, dit systeem gevuld moet zijn met milieuvriendelijkere hydraulische olie. Daarnaast werd door de leveranciers van smeermiddelen, verenigd in de VSN, een informatiepunt geopend waar op een objectieve wijze technische kennis wordt verstrekt.

GOED RESULTAAT

Het gevolg van dit alles is dat het gebruik van milieuvriendelijkere hydraulische olie duidelijk is toegenomen. Het percentage van de totale markt voor hydraulische olie liep binnen vier jaar op van 1 tot 5%. Ook is inmiddels bereikt dat het aanbod van merken en soorten op de markt nu meer dan 60 bedraagt, tegen slechts 4 in 1996.

Gelukkig zijn ook andere instanties tot actie gekomen, waaronder de Chemiewinkel van de Universiteit van Amsterdam (zie elders in deze nieuwsbrief). Na 5 jaar gezamenlijk optrekken van overheid en bedrijfsleven mag geconcludeerd worden dat het gevoerde beleid op een beperkt gebied een uitstekend resultaat heeft bereikt. Het

ligt dan ook voor de hand dit gemeenschappelijke beleid voort te zetten en zo mogelijk uit te breiden naar andere terreinen.

DUBBEL BELASTING-VOORDEEL MET VAMIL

De Aanwijzingsregelingen Willekeurige Afschrijving Milieu-investeringen (VAMIL) en Milieu-Investeringsaftrek (MIA) maken voor ondernemers investeren in milieuvriendelijkere bedrijfsmiddelen die zijn opgenomen in de Milieulijst 2001 een stuk aantrekkelijker. Allereerst mogen zij op grond van de MIA een percentage van de investeringskosten aftrekken van de fiscale winst. Bovendien mogen zij op basis van de VAMIL zelf bepalen wanneer de investeringskosten afgeschreven worden. Het voordeel is duidelijk: extra afschrijven drukt de fiscale winst, dus hoeft er over dat jaar minder inkomsten- of vennootschapsbelasting betaald te worden. Door de VAMIL wordt de betaling aan de fiscus naar de toekomst verschoven, waardoor de ondernemer een liquiditeits- en rentevoordeel behaalt. Voor de VAMIL, en MIA-regeling is één speciaal formulier verkrijgbaar via de Belasting Telefoon voor ondernemers, 0800-0443, of via het internetadres www.belastingdienst.nl. Kijk voor meer informatie ook op www.vamil.nl.

LLINCWA in volle gang

Lincwa, het Europese project dat het gebruik van milieuvriendelijke smeermiddelen moet stimuleren, krijgt steeds meer vorm. Na de opstartfase in 2000 zijn in vijf landen binnen de Europese Unie proef-

en demonstratieprojecten opgezet, elk met een eigen accent en invalshoek. Zo zijn er projecten in de binnenvaart en het waterbeheer (Nederland), havendokken (Duitsland), scheepsliften (België), sluisen (Frankrijk) en baggerwerktuigen en compressoren (Spanje). Bij al deze projecten wordt het gebruik van biologisch afbreekbare smeermiddelen bestudeerd.

Lincwa staat voor 'Loss of Lubrication in Inland and Coastal Water Activities' en is een initiatief van de Chemiewinkel van de Universiteit van Amsterdam, een onderzoeks- en adviescentrum op

Duits baggerschip in open water.

het gebied van chemie, arbeid en milieu. Behalve in enkele projecten steken de Europese partners van de Chemiewinkel hun energie ook in onderzoek. Zo wordt per sector de smeermiddelmarkt duidelijk in kaart gebracht en zal ook op milieutechnische vragen een antwoord worden gezocht, zoals bijvoorbeeld op de vraag 'In welke mate veranderen de afbreekbaarheid en schadelijkheid van een

hydraulische olie als deze gedurende een langere tijd wordt gebruikt?.'

Het is te verwachten dat dankzij Lincwa het nodige aan informatie over (het gebruik van) biologische smeermiddelen wordt gegeneerd. Wie meer wil weten over Lincwa kan terecht op www.lincwa.org of contact opnemen met de Chemiewinkel van de Universiteit van Amsterdam (tel. 020-5255607 of chemiewinkel@chem.uva.nl).

Gesmeerde lagers.

Ballast Nedam ziet oplossing voor technisch en milieuprobleem

De Amsterdamse nieuwbouwwijk IJ-burg wordt gemaakt met zand dat van de bodem van het Markermeer wordt gezogen. Ballast Nedam Baggeren B.V. levert het zand aan, maar niet al het zand dat van de bodem wordt gehaald komt uiteindelijk in Amsterdam terecht. Doordat er tijdens het baggeren een nevel van zand ontstaat, verdwijnen miljoenen zandkorrels in de vetgesmeerde lagers aan de achterkant van het baggerschip. Het gevolg is een ernstige slijtage van de draadschijven. Voor Peter Haring, Hoofd Technische Dienst bij Ballast-Nedam is dat reden

om extra veel vet door de lagers te drukken. "Daardoor wordt het zand als het ware uit de lagers gedrukt", legt Haring uit. Een nadeel daarvan is wel dat er meer giftige oliën in het oppervlaktewater terechtkomen. Haring: "Vandaar dat we nu overwegen om biologisch afbreekbaar vet te gebruiken. Dat stelt ons in staat om extra veel vet in de lagers te pompen zonder dat we daarmee het milieu ernstige schade aandoen. Zo los je in feite twee problemen op: een technisch probleem en een milieuprobleem."

Mampae adviseert biologisch afbreekbaar vet

Het Dordrechtse Mampae Offshore Industries B.V. is wereldmarktleider in veiligheds meer- en sleepsystemen. Onlangs heeft Mampae op basis van het zogenaamde 'Quick Release'-systeem een nieuw type haak ontwikkeld. Aan deze haak

worden de trossen van tankers, ferryboten en andere schepen vastgelegd nadat zij zijn aange-meerd. Voor de veiligheid is het essentieel dat deze trossen losschieten zodra het stormt en ook dat bij het wegvaren van een ferryboot alle trossen tegelijk losschieten. Met andere woorden: de haken moeten probleemloos sluiten en weer open zodra de situatie daarom vraagt. Zeewater en extreme temperaturen (de systemen van Mampae worden overal ter wereld gebruikt, van Perzië tot Scandinavië) kunnen de haken echter danig aantasten. Vandaar dat de haken regelmatig gesmeerd moeten worden met een kwalitatief hoogwaardig vet. Ook dat vet wordt door Mampae geleverd en wel een vet dat biologisch afbreekbaar is en het milieu zo min mogelijk belast. Bovendien adviseert het Nederlandse bedrijf de gebruiker in de voorschijven zoveel mogelijk dit biologisch afbreekbare vet te gebruiken. Niet alleen omdat het beter is voor het oppervlaktewater, maar ook en vooral omdat het aan alle kwaliteitseisen voldoet om de haken goed te laten functioneren.

VSN-Informatiepunt geeft antwoord op technische vragen

Heeft u vragen over de technische toepasbaarheid van milieuvriendelijke smeermiddelen? Het Informatiepunt van de Vereniging van Smeerolie-ondernemers Nederland (VSN) helpt u graag aan antwoorden. In dit Informatiepunt zijn experts van negen bedrijven bijengebracht, die de gebruiker van milieuvriendelijke smeermiddelen kunnen voorzien van pasklare oplossingen, suggesties en antwoorden. Voorbeelden van technische vragen waarmee dit negental vaak geconfronteerd wordt,

zijn: "Bij welke temperatuur mag ik bepaalde seals toepassen?", "Welke producten kan ik met elkaar mengen en welke beslist niet?" en "Welk product kan het beste bij onze omstandigheden toegepast worden?". Het VSN-Informatiepunt is te bereiken via tel.nr. (070) 354 25 47. Of schriftelijk: Postbus 29822, 2502 LV Den Haag.

INFORMATIE OP DE DIGITALE SNELEWEG

Behalve via het VSN-Informatiepunt kunt u nog op een andere manier aan informatie over (het gebruik van) milieuvriendelijke smeermiddelen komen.

Milieuvriendelijke olie maakt trams stiller

We kennen allemaal wel het geluid van piepende trams. In de grote steden in de Randstad werkt dit soms jankende lawaai steeds meer op de zenuwen van omwonenden. Vandaar dat de grote tram-maatschappij's op zoek zijn naar een olie die het geluid van rennende trams weet te dempen.

Simpelweg meer olie aan de zijkanen van de rails smeren, heeft nadelige gevolgen voor het grondwater. Bovendien bestaat er dan een gerede kans dat de remweg van de trams langer wordt. Een fataal ongeluk in Frankfurt, waarbij er olie op de rails terechtkwam, bewijst dat teveel olie tot levensgevaarlijke situaties kan leiden. Datzelfde ongeluk heeft er nu ook toe geleid dat de Duitse fabrikant Lubricant Consult een product heeft gemaakt dat het geluid van piepende remmen sterk reduceert zonder dat er extra olie aan te pas komt. Deze olie,

Sintono Terra genaamd, zou de remweg van trams zelfs aanzienlijk verkorten. Bovendien beweert de fabrikant dat bij langdurig gebruik de rails minder slijten dan bij het geval is. En last but not least, het product is ook nog eens biologisch afbreekbaar. Met andere woorden: de olie die wegsijpelt in het grondwater is onschadelijk voor het milieu. Inmiddels zijn zowel de Rotterdamse Elektrische Tram (RET) als de Haagse Trammaatschappij bezig met een test. Volgens Coen Hellmig, uitvoerder onderhoud sporen en wissels van de RET, zijn de eerste Rotterdamse resultaten hoopgevend. "Op het traject dat ingesmeerd is met deze olie, maken de trams veel minder lawaai dan voorheen", aldus een optimistisch gestemde Hellmig. "Of de slijtage ook minder is, moet nog blijken. Dat kan je na een paar weken natuurlijk nog niet zeggen."

Bijvoorbeeld via Internet: Ministerie van VROM www.minvrom.nl Regelingen VAMIL en MIA www.vamil.nl (tevens: Helpdesk MIA/VAMIL bij Senter T: 038-4553480) www.belastingdienst.nl (investeringsregelingen) www.llincwa-project www.llincwa.org Vereniging Smeerolieondernemers Nederland www.verbondgroothandel.nl

Productschap MVO www.agro.nl/mvo

Internationaal: American Oil Chemists' Society www.aocs.org Bundesministerium für Ernährung, www.bml.de Landwirtschaft und Forsten Fachagentur Nachwachsende www.fnr.de Rohstoffe www.planzeneol-initiative.de www.dainet.de